

DISSERTATIO JURIDICA
DE
TERMINIS
LEGALIBUS,

in materiis
Tutelarum, Hæreditatum, Contractuum
& causis criminalibus
attendendis,

Quam
indultu

MAGNIFICI ET NOBILISSIMI ORDINIS JCTORUM,
PRÆSIDE
JOHANNE CAROLO NÆVIO,
U. J. D. & Curia Provincialis, quæ hîc est,
Protonotario,
RESPONDENS
CHRISTOPHORUS HERMANNUS BREMERUS

Vrat. Siles.

publicæ ventilationi submittit

In Auditorio Jctorum,

An. Christi M. D. C. LXXV. D. Decembr.

WITTEBERGÆ,
Typis CHRISTIANI SCHRÖTERI.

27

1675,
50

30

DISSSERTATIO JURIDICA
DE
TERMINIS
LEGALIBUS

JOHANNIS CAROLI NAVIO

CHRISTOPHORUS

CHRISTIANI SCHÖTZERI

PROOEMIUM.

Vemadmodum inutilis & ficulneæ rei delectatio putida semper & propudiosa judicata est; ita utilium amor & contrarium pro honestissimo & laudabili affectu nunquam non assimari consuevit. Et

hujusdem judicii fuit Imperator noster JUSTINIANUS, dum in Proœm. Institutionum Juris §. 3. Jurisprudentiæ Cultoribus pollicitus est, quod in istis aures animivè istorum nihil inutile, nihilq; perperam positum; sed quod in ipsis rerum obtinet argumentis, accepturi sint. Quæ & præcedentia verba nervosè admodum interpretatus est Fridericus Hortlederus in præf. Operis von Ur sachen des Teutschen Krieges / verbis : Kayser Justinian verordnet seinen Studenten der Rechten / daß sie ihr Studiren nicht von alten Sabeln / oder abgeschafften verschimmelten Rechtsordnungen / sondern von dem / was noch im üblichen Schwang / ansehen sollen ; damit weder ihre Ohren noch Herzen etwas anders hören oder vernehmen möchten / denn was bräuchlich / nüt; und gut ist. Cui monito & nos obtemperaturi, eam potissimum selectum ivimus materiam, cujus excellentiam utilitas, dignitatemqve sciendi necessitas apprimè commendant. Scilicet Legales Terminos in materiis Tutelarum, Hereditatum, Contractuum & Causarum Criminalium perlustraturi sumus; eâ ratione, ut monstremus, quâ promptitudine & maturitate negotia isthæc civilia tractari actionesq; judiciales circa ea institui debeant, ne Auctores earum vel in pœnam à Lege determinatam incidant, aut actionis rei ve suæ jacturam subire necesse habeant. Namq; Republicæ interest, ut beneficio eorum Terminorum hominum negligentia, Reip, & aliis nimium quantum nocitura, obviam iretur.

A 2

§. I. I.

§. 1. Itaque ad rem ipsam propediem processuri, Terminos ejusmodi in publico Tutelæ munere offendimus plures: Alios in ejusdem delatione, vel recusatione, aliosve in Tutelæ Curave susceptione; atq; tum rursus vel ante Administrationis primordia, vel in Administratione ipsa, vel in Exodio & Depositione ejusdem. Posito priore generali divisionis membro, tum Magistratui, tum & Tutori Curatorivè sui Legales Termini observandi sunt. Magistratui, ut Tutelæ delationem vel ad faciem a. vel ad domum, vel alio modo Tutoribus intra triginta dies notificet, velut à D. Marco Imperatore rescriptum legimus. Tutoribus, ut excusationem definito tempore tum proponant, tum & prosequantur ac justificent.

§. 2. Propositioni seu Professioni definiti sunt dies 50. b. continui à momento notificationis numerandi, nisi isti sub conditione, aut ex certa die dati fuerint; tum enim tempus non cedit, præterquam conditio aut dies advenerit. Aliud tamen est, si Tutor vel Curator ultra 100. c. miliaria absens ab urbe sit. Namq; tum quotidiè 20. miliaria Italica ad professionem, & reduce eo in urbem facto, alii 30. dies ad requiem & proponendam excusationem ipsi à Lege indulgentur; ita ut in summa non quidem minus, bene tamen plus d. 50. diebus frui queat. Ast verò si Tutor istud spatium legale 50. dierum temerè præterlabi passus fuerit, postea excusatione suà non audietur. r.

§. 3. Prosecutioni & Justificationi usque ad sententiam à judice interponendam intervallum quatuor
men-

- a) L. f. ff. de Tutor. & Cur. dat. L. 13. §. 1. ff. de Excus. ibiq; Jacob. Cujac. in Comment. b) §. 16. Inst. L. 13. §. 1. ff. & L. 6. C. de Excus. Tut. & Cur. c) L. 45. §. 1. ff. de Excus. Francisc. Duaren. Comm. ad h. l. p. m. 306. d) L. 13. §. 2. ff. de Excus. Tut. & Cur. e) L. 3. §. 4. ff. L. 6. 18. C. Eod. Tit. Jac. Cujac. ad d. l. ff.

mensium *f.* continuorum destinatum est. Continui autem dies perpetuo sine quavis exemptione & exceptione, siue dies sint feriati siue non feriati, currere intelliguntur, opponunturque; utilibus, quales numerantur solum, ubi experiundi *g.* copia in iudicio est; quæ deficit, vel propter impedimentum Actoris, vel ex parte Rei iudicium non comparando eludentis, vel ex parte iudicis, cui forsitan non vacat iudicium agere.

§. 4. Posito postremo membro, Tutori & Curatori ante ipsius Tutelæ Curæ administrationem incumbit, ut ante omnia satisfactionem præstet, quod iure civili fide iussoribus *h.* expediri necesse fuit; quia Prætoriam stipulationes neque juramento neque pignoribus contentæ erant; At iure Imperiali pignora *i.* & juratoriam cautionem; hodièque; nudam promissionem, rem pupilli salvam fore, aut cautionem sub tacita vel expressa hypotheca omnium bonorum pro diversa fori observantia sufficere palam est. Deinde verò ut Inventarium *k.* cum aut coram Notario & Testibus conficiat, quia hoc caput & fundamentum reddendarum rationum esse perhibetur: Quare si Tutor id ante administrationis primordia conscribi neglexerit, dolo malo fecisse præsumitur, & tanquam suspectus cum infamia removeri, imò in id, quod pupillo interest, *l.* per iurandum in litem æstimandum condemnari præcipitur: A quo tamen juris rigore casus quidam excipiendi sunt: veluti si defunctus

A 3 Tutor

f) L. 38. ff. de Excus. Tut. & Cunt. Schneidew. ad §. pen. Inst. de Excus. Tut. & Cur. n. 2. g) L. 1. ff. de divers. Temp. Prescr. Dn. Struv. Exercit. 46. th. 31. h) L. 1. ff. qui satisd. coguntur. L. 7. f. de Prætor. Stipul. L. 3. C. de Tut. & Cur. i) R. I. de An. 1548. Tit. von Pupill. R. I. de An. 1577. Eod. k) L. ult. pr. & §. 1. C. de arbitr. Tutel. l) L. 7. ff. de Administr. Tut. & Cur. L. fin. §. 1. C. arbitr. Tut. Abu. Valasc. Tom. 1. Consult. 52. n. 7. Matth. de afflict. decif. 13. n. 7.

Tutori conscriptionem *m*, Inventarii remiserit, ubi ta-
 men minus solemnem bonorum consignationem requi-
 runt, quia tum magis pupilli *n*, utilitas, quam Testato-
 ris voluntas attendenda venit. Vel deinde si Tutor Il-
 lustris *o*. Pupilli ejusdem conditionis sit, ubi raro inven-
 tarium conficitur, sed administratio per Consiliarios
 certos tutelares expeditur, & rationes ab horum Praefec-
 tis sub istorum inspectione continuantur. Sic in di-
 ctam poenam non incidit Tutor, qui ante conscriptio-
 nem inventarii ea alienat, quae servando servari neque-
 unt, nec dilationem modicam *p*. expectant. Imò jure
 Saxonico haec *q*. poena prorsus cessat. Nam ibi ad juratam
 solum specificationem bonorum edendam, aut jurato
 confitendum, quid & quantum sub complexu bonorum
 pupillarium acceperit, adstringitur: à quo juramento
 nec fratres nec sorores, imò nec matrem *q*. ipsam exci-
 piendam esse Constitutiones Electorales nos edocent.

§. 5. Porro Tutor etiam ante administratio-
 nis susceptionem decretum à Judice *r*. impetret,
 quò ipso in possessionem quasi tutelae ponatur, *s*.
 Idq; in omnibus Tutelarum speciebus requiri in
 propatulo est: Atq; praeter id in Foro Saxonico tuto-
 rio *r*. opus habet: quod acturus nomine pupillorum in
 judiciis pro legitimanda sua personà producat; quò sic
 Judici & parti adversa constare possit, eum esse Tutorem
 legitimè constitutum: Excepto semper Patre *u*. qui in
 bonis liberorum adventitiis Tutor naturalis existens nec

fatis

- m*) d. l. fin. §. 1. C. arbitr. Tut.   *n*) L. 10. ff. de Confirm. Tut.
 Brunnem. ad L. ult. C. arbitr. Tut.   *o*) Christ. Besold. Thes. pract.
 verb. Vormund.   *p*) L. 7. pr. ff. de Administr. Tut.   *q*) Dec. E-
 lect. 56.   *q*) Dec. Elizi.   *r*) R. I. de An. 1548. Augustæ & de An.
 1577. Francofurti Tit. von Pupill. &c.   *s*) Guido Pape Decif. 330.
n. 3.   *t*) Process. Saxon. Tit. 8. Carpov. l. 3. Resp. 3. n. 1. & seqq.
u) Carpz. Process. Tit. 5. art. 3. n. 13. & seqq. L. 6. C. de bon. quæ liber.

satisficere, nec inventarium conficere, nec confirmari se judicialiter, neq; personam suam in judiciis tutorio legitimare adstringitur. Quod juribus *v. ita* placuit tum ad paternam reverentiam factam rectamve custodiendam, tum & ob emolumentum Usus fructus, quem Pater ex bonis liberorum habet. Cujus respectu illum de bonis nihil esse suppressurum aut perperam acturum praesumitur.

§. 6. In ipsa administratione Tutor jure Pandectarum jubetur intra sex menses pecuniam pupillarem justo foenori exponere, aut in praediorum emtionem elocare: Quod si neglexerit in usuras *v. ejus* pecuniae, quam non foeneravit, conveniri posse dicitur. Sed necessitatem hanc foenerandi jus Novellarum *x.* rursus sustulit: ita ut Tutoribus liceat disponere de pecunia pupillorum, prouti in horum commodum cessurum existimaverint. Quin imo Tutor bona pupillaria foenori exponens, omne periculum in se derivare videtur ob verba Constitutionis *y. Novellae*: quod melius sit servare securitatem pupillis in bonis suis antiquis, quam si usurarum appetitione antiqua pecunia excidant. Sed ut hoc jus Romanum statuatur, leges nihilominus Imperiales Germanicae *x.* antiquum Pandectarum jus in vigorem revocarunt: in quo tamen id ex observantia fori ob difficile & fraudulentum hoc seculum non usq; quaque servari palam est.

§. 7. Post administrationem finitam Tutori Curatorive secundum jus *a.* civile terminus rationum reddend-

u) Decis. Elect. 62.   w) L. 7. §. 3. & 15. ff. de Admin. Tut.
x) Nov. 72. c. 6. 7. Auth. Novissima de admin. Tut. Rauch. part. 2. q. 26. Pistor. l. 1. q. 29.   y) d. Auth. Novissime C. de Administ. Tut.   z) R. I. Spira de An. 1600.   a) §. f. Inst. de Attil. Tut. L. 1. §. ult. L. 4. l. 18. ff. de Tut. & mtion. distrak. l. 14. C. de Admin. Tut.

dendarum præfixus est: aded ut offerat rationes *b.* legendas, ex quibus explorari possit, computationes bene an improbè sint factæ; accepta rectè relata vel non: ac dein ut residua, quæ ex rebus pupillaribus supersunt, aut percipiæ potuerunt, bonâ fide restituat ac refundat. Quæ civilis quidem dispositio non ad universalem rationum redditionem restringenda est, ita ut quovis tempore particularis etiam ante tutelam terminatam exigi possit. *d.* Nam prætextus, quos Patroni sententiæ hujus allegant, de Curatoribus vel Protutoribus loquuntur. Tutores autem nullatenus ante finitam tutelam ad rationes reddendas jure civili adstringi possunt: quia causante Paulo Tutor quantum ad providentiam *e.* pupillarem, Domini loco habetur: & sic quoad quasi dominium hujusmodi durat, rationum redditione gravandus non videtur. Licet id non diffiteamur, quod, si minor vel cognati pupilli probabiliter dolum aut latam culpam in administratione Tutoris aut Curatoris præsumant, eos ad gestionis communicationem adigere possint; vel ut id Ulpianus innuere & Franciscus Munnoz comprobare videntur. Tutelâ autem finitâ Tutor etiam interessentibus non poscentibus ad rationum redditionem adstringitur. Nam ubi tempus vel à lege aut homine præscriptum est, ibi dies interpellat pro homine, ita ut Tutor propediem in mora ponatur & ad interesse obligetur. Laudat. Munnoz. *ibid.*

§. 8. Sed quicquid etiam jure communi disponitur, magis tamen determinatum rationes expediendi terminum in jure Canonico, Imperiali & Saxonico reperiri

b) L. 82. ff. de Condiç. & Demonstr. *c)* L. 32. S. 2. ff. de Administr. Tut. *ibiq.* Gothofred. *d)* L. 16. fin. ff. de tutel. & ration. distrah. l. 26. ff. de Admin. Tut. *e)* L. 27. ff. de Admin. Tut. L. 15. 7. ff. de divers. Reg. Jur. L. 19. ff. de Admin. Tut. Francisc. Munnoz. de ratioc. administr. c. 6. n. 70. 71. *Id. ib.* c. 7. n. 88.

riri constat. Nam illic *f.* unanimiter ei negotio annus
quolibet administrationis *g.* praefinitur. At cum textus juris
Saxonici veteris, de legitimo tantum *b.* Tutore disponeret;
hinc eadem dispositio ad Testamentarios quoque & dati-
vos à D. Augusto à Electore extensa est: quod ab eodem
gloriosa memoria Electore in loco *k.* alio repetitum in-
venimus, & quidem sub comminatione severioris ani-
madversionis & restitutionis omnis damni quomoda-
cumque occasione hac Pupillo datit. Idemque denuò Sere-
nissimus noster Archi Princeps autoritate suà in novellis
Constitutionibus *l.* roboravit, additâ specificâ decisione,
quòd illam annalem rationum redditionem Tutor in
loco administrationis non domicilij expedire debeat:
quod ob sumtus varios & incommoda evitanda constitu-
tum esse elucet. Casu vero isto, quò Tutor alibi quàm
in administrationis loco habitat, citra cautionem *m.* pra-
stitam nihil ex bonis pupilli extra domicilium hujus a-
movere valet; ne illi aut cognatis suis in casu mortis
fraus fiat. *n.*

§. 9. Caterum Doctores *o.* aliquas personas velu-
ti Matrem, Tutricem, liberorum, Patronum, proxi-
mum pupilli haeredem, eum, cui Testator confessionem
inventarii remisit, & alias ab onere annalis rationum
redditionis relevant. Quid demum per negligentiam

B

f) *C.* Quia contingit §. ut autem praemissa. *Clement.* de religiof. da-
mib. g) *R. I.* August. & *Francos.* de an. 1548. & 1577. Tit. von
minderjährigen W. Pupill. §. ii. daß er noch. h) *V. & N.* l. i. Art. 23. §.
Wer aber so des Kindes Erbe. *Weichbild* art. 40. §. Und soll der Kin-
der ihr Gut. i) *Constit.* n. part. 2. k) In Erörterung der
Lands-gravaminum. §. hierüber ist auch vors. sechste. l) *Decif.* 36.
m) Erörterung der Lands-gravamin. *D. August.* Tit. von Justitiert
Sachen. n) *V. & N.* l. i. art. 23. f. L. 119 ff. de Legat. T. o)
Carpz. part. 2. *Constit.* defm. §. n. 6. & de *Juribus* *femin.* dec. 2. post. §.
Jacob. Scult. ad *Modestim. Piffor.* quest. 126. part. 3. n. 125. seqq.

aut illegalem observantiam hinc inde circa materiam hanc obtineat, nulli non apertum esse poterit. Tandem deniq; & hoc prætereundum neutiquam est, quod minor suspicans, Curatorem iniquè & perperam quid ex bonis suis alienasse, actionem p. intra quinquennium post majorennitatem suam, vel ad minimum post diem acceptæ noticiæ instituere debeat: cum alioquin contractum per silentium ratihabuisse præsumatur. Et eadem quoq; locum habent, si adversus tertium & possessorem, qui ignorans q. rem minoris esse, sine decreto comparaverit, agendum arbitretur. Si quidem & his in casibus litium immortalitati terminum ponendum esse leges censuerunt.

§. 10. In materia hæreditaria quadruplices potissimum termini notabiles obveniunt: Primus re-
 quici hæredis indulgetur & est juxta jus civile Novendium post obitum defuncti: At juxta Saxonicum triginta dierum intervallum: intra quos hæres à nullo, neque Legatario, neque creditore r. quovis est molestus, ipseq; à labore hæreditario quiescat; possessionem tamen, bonorum defuncti servandorum causa, ingredi potest. Uti verò supra dicta de non molestando hærede non extensa volumus ad arrestationem, s. quæ intra trigessimum quæri & impetrari potest: Ita nec includimus impensas ad pompam funebrem factas; aut quæ hujus intuitu Ecclesiæ, hujusve ministris, scholis, aut pauperibus debentur, quæ citius peti & solvi debere observantia quotidiè docet.

§. 11. Se-

p) *L. ult. C. Si major fact. alien. fin. decret. rat. hab.* q) *L. 1. § 3. C. si quis ignorans rem. min. esse fin. decret. compar.* r) *Aut. fed. neq. i C. de Sepulc. Viol. & N. l. 1. art. 22. verb. Anders soll der Erbe te ne Gewalt haben. § l. 3. art. 15.* s) *Finkelthuf. observ. pract. 15. Carpz. Procrss. Tit. 21. art. 3. n. 15.*

§. II. Secundus terminus concernit cretionem
aut deliberationem: Expediatné hereditatem susci-
pere, an minus: Et hic quondam Pratori fuit arbi-
trarius; minus tamen quam 100. dierum spatium
non dabatur; nec prius, quam istud à Pratore peti-
tum fuerit: Nam nemine urgente ac termino non
præfixo, hereditas quodocunque suscipi vel omitti po-
terat: Nisi quis sciens 30. annos elabi passus fuerit:
His enim præscribitur facultas ad eundem hereditatem. n.
Certa verò 100. dierum determinatio ex edicto succes-
sorio de bonorum n. possessionibus disponente de-
scendisse videtur. Nam ex eo extraneis intra hujus-
modi tempus; liberis autem & Parentibus intra an-
num acceptandi vel relinquendi hereditatem licentia
erat. Cùm autem hic terminus moderatus x. esse de-
beret, ut Diocletianus & Maximilianus Imp. rescri-
pserunt, i. e. Pratorum arbitrio non prorsus exemptus,
quin majus, quam centenarium spatium indulgere va-
lerent; hinc Imp. Justinianus terminum ad quem ma-
gis determinatè adjecit, ita, ut quemadmodum iudex
non minus quam 100. dies, ita nec plures quam novem
menses concedere posset: nisi annum spatium hæres
ab Imperatore ipso specialiter per supplicem libellum
impetrare maluerit. 7.

§. 12. Tertius terminus respicit confactionem
inventarii, cujus beneficio ex Justiniana constitutio-
ne hæres illicò hereditatem lucrari potest: nec peri-
culosam cretionem aut deliberandi jus expectare im-

B. 2

petra-

- t) L. 7. ff. de jur. delib. L. 1. §. ult. eod. L. 2. ff. de jur. delib.
u) L. f. C. de Edicto D. Haer. toll. Guido Papæ Decis. 332. ibiq; addi-
tionatores Matthæus Rauchinus. w) L. 2. §. 4. ff. de bon. poss. l. 1.
§. 8. & seqq. ff. de success. Edict. Duaren. ad Tit. ff. de jur. delib. p.
m. 423. & ad Tit. de bon. poss. cap. 6. x) L. 9. C. de jur. delib.
y) Matthæus Rauchinus C. ult. §. 13. C. d. T.

petrarevé necesse habet. Non abs're autem hoc periculo-
sum & inventarii confectio beneficium appella-
tur. Nam hæres illo usus in solidum y. etiam ultra-
vires hæreditatis, creditoribus hæreditariis satisfacere
adstringitur, adeo ut ne quidem falcidiam, nec Tre-
bellianicam, imò nec legitimam, detrahendi licentia
sit. E contrario verò confectioem inventarii apprehen-
dens ultra vires hæreditatis Creditoribus haud te-
netur. 2. **QvA** commoditate hæres jure Saxonico sem-
per gaudet: Cùm ex illo ultra massam hæreditariam
regulariter non obstringatur; sed neglecto inventario
sufficit juratam bonorum specificationem ob eos, quo-
rum interest, exhibere.

§. 13. Ipse autem inventarii conscribendi termi-
nus à quo sunt a. 30. dies vel quatuor menses, si maxi-
ma rerum hæreditariarum pars in locis distantibus sita sit:
Terminus verò ad quem sunt alii 60. dies, aut annus, si
res remotius absint: **QvI** termini currunt post aper-
tas Tabulas, (vel postquam apertura tabularum sive
delatio hæreditatis ab intestato hæredi innotuerit:)
Estq; necesse, ut hic inventarium intra dictos terminos
(citatis ad id Creditoribus hæreditariis, & iis, quorum
interest) operâ b. Notarii publici ad hoc specialiter ro-
gati absolvat, suâq; subscriptione roboret. Siqve ex
istis abesse quosdam contingat, tres testes in eorum lo-
cum substituat: aut ipso hærede literarum imperito,
vel casu quodam scribere præpedito, specialem isti ne-
gocio tabularium in vicem sui præfigere jubetur. Nec
hoc quidem casu Judicii terminum prorogandi vel ab-
breviandi licentia est. **Qvonia** is à lege pro c. for-
mali

y) d. l. ult. §. 12. & 14. de jur. delib. Dn. Struv. Exercit. 33. th. 57.
2) d. l. ult. §. 4. C. de jur. delib. a) d. l. fin. §. 3. C. de jur. delib.
b) Nov. 1, c. 2. §. 1. d. l. fin. §. 2. C. de jur. delib. c) Nov. 1.
c. 2. §. 2.

mali requisito habetur: sed si prorogatio desideretur, à Principe petenda erit. *b.* Verùm in terminis dictis impedimenta quidem legitima audiuntur & suscipiuntur; istis tamen ex crassiori culpa neglectis, Inventarium neque serius incipi, neque tardius absolvi posse Doctores contendunt: quin potius tum hæres, nisi maturius repudiaverit, se ad omnimodam satisfactionem Creditoribus, obligasse credatur: Si tamen Inventarium intra 60. dies fuerit absolutum; Licet hæres post 30. ejus Exordium non protinus fecerit, tamen à judice dispensandum esse putamus: Nam licet forma actuum à lege præscripta strictè sit observanda; nihilominus hic magis ad mentem & effectum legis respiciendum esse arbitramur, qui est, ne nimium confectio Inventarii proteletur: quod expleri in propatulo est, si intra nominatos 60. dies plena conscriptio subspecta fuerit.

§. 14. Quartus demum Terminus obvenit in repudiatione hæreditatis, ubi videndum, an quis Inventarium conscripserit, sub eoq; adierit: vel deliberandi tempus impetraverit; vel neutrum fecerit: Si hoc intra tres menses hæreditatem repudiet. Siquidem si ipse adire noluerit, mentem suam in præjudicium aliorum justo longiori tempore celare fugiat, Si illud; & vel præter deliberandi spatium solenne pro sua quoq; commoditate inventarium fecit; tum juxta illud repudiatio & bonorum restitutio fieri potest; vel Inventarium non fecit, & tum intra deliberandi spatium res hæreditarias creditoribus, vel his, qui ad hæreditatem vocantur, legibus reddat. e. quantitatem earum per jura-

B 3

- b) *dict. L. ult. §. 2. de jur. delib. §. n. Alvarus Valascus quest. 52. n. 9.*
 c) *§. 1. d. l. ult. C. de jur. del. Angel. de confect. invent. n. 17. Schneidew. ad §. extraneus Inst. de hæred. qualis. §. differens.*
 d) *L. ult. §. 1. C. de jur. delib.*

mentum in litem prius manifestatam, & à giudice taxatam restituat. Ast termino isto neglecto nec hereditate recusata, amplius repudiandi licentia non conceditur, sed hæres solutioni in solidum subijcitur. Si istud demum, aditâ scilicet hereditate sub beneficio Inventarii hæres illam usq; repudiare potest, nec ultra vires hereditatis Creditoribus adstringetur, dummodo non doli alicujus incusari possit. Er hoc ita dispositioni Justinianæ convenire certum est.

§. 15. Alia paulò hac in parte suppeditant jura Saxonica Electoralia: Ubi repudiaturus hereditatem intra annum g. deliberationis adhuc Inventarium vel specificationem bonorum in judicio deponere, eamq; Creditoribus exigentibus juramento confirmare tenetur. Post anni verò decursum ulterius non auditur, sed usq; ad vires hereditarias satisfacere Creditoribus jubetur. Imò si de dolo & fallacia quadam convinci possit, etiam ultra massam hereditariam in solidum solvere præcipitur. Præterea repudians dictò modò Creditoribus ad interesse tenetur, velut si Curatorem bonorum administrationi hereditatis præficere, eiq; certum exhibere salarium necesse habeant, prouti Amplissimam hujus loci Facultatem juridicam respondisse ad dict. decis. Elect. h. Dn. D. Philippi testatur. Insuper hereditatem apud Saxones, non ut alia jura 30. annis præscribi quidam contendunt, sed vacantem eam à Domino loci custodiri, postq; anni unius decursum præpriis usibus applicari solere. Verùm Magistratu notitiam aperta hereditatis non habente, hanc nihilominus à privato contra privatum intra laudatum tricennium acquiri posse putaverimus, quia hic casus ut in jure statutario non com-

e) d. l. ult. §. 14. de jur. delib. f) d. l. ult. §. 1. & 13 pr. Carpz. Decis. 25. g) Erörterung der Landsgewamin. Joh. Georg. II. Tit. von Justitten Sachen. n. 70. & Decis. Nov. 57. h) 57. obs. t. n. 18.

comprehensus, ita dispositioni communi relictus vide-
tur: Dummodò possessor bonam fidem & Titulum ju-
stum vel erroneum facti habuerit Matthaeus de Afflictis
Decis. 374. n. 3.

§. 16. In contractibus Termini legales infrequen-
tes sunt: cum hi maximam in partem arbitrio & placitis
contrahentium pro privata eorum utilitate limitentur
& absolvantur. In contractu tamen reali pignoris &
quidem distractione ejus ut & constitutione pignoris
Prætorii, quod Saxones Arrestum appellant, quidam
obveniunt. Namq; renovationi *h.* Arresti, quod manuum
injectionem seu impedimentum, aut interdictum latinè
exprimunt renovationi duas quater denas i. post ejus
impetrationem præfinitas reperimus. Sic enim D. Au-
gustus Elector: der Kläger soll als bald / wann Ihm der erste
Kommer gestattet / denselben von 14. Tagen zu 14. Tagen
Folge zu thun / schuldig seyn. Scilicet Creditor debitoris
sui personæ & bonis diffusus quocunq; tempore judicem
hujus competentem adeat: Si quidem in negotio, ubi
periculum evidens metuendum ex mora est, nec loci
neq; temporis: (sive id feriatum sive nocturnum sit.) ha-
betur ratio. Judicem autem competentem quærat; lo-
ci scilicet, seu requisitæ in immobilibus *k.* & domicilii,
vel ubi reperiuntur, in mobilibus: non attendo, an is
altam sive bassam jurisdictionem exerceat: an in judicio,
vel extra locum judicii offendatur. Eumq; de Debito-
ris subarati periculo vel debito suo non illiquido, sive
statim sive in diem certum exigibili, probabiliter edo-
ceat. Quod quidem non per insinuata vel transmissa
præci-

h) Vid. Gail. de Arrest. Imper. c. 1. pr. *i)* Constit. 29. part. 2.
Process. Tit. 51. §. Wie aber nun. *k)* de ord. Process. Tit. 51. §.
Es soll aber. Carpz. in Process. Lit. 21. art. 1. n. 37. & seqq.

precise obligationis / originalia, sed vidimatam copiam
saltem, vel testium productionem fieri potest, quo
ipso recessum videtur ab antiquiori mandato à Christia-
no II. Electore olim promulgato: tumq; sic arresto im-
petrato binis id quaterdenis secundum dicta renovet,
terminis his à die imperationis numeratis, qui de mo-
mentolin momentum currere non solent, sed totus &
integer dies decimus quartus arrestantis utilitati conce-
ditur, ita tamen ut dies iste supremus termini in termi-
num simul computetur.

§. 17. Sic in secunda vel ultima renovatione Ju-
dici libellus *m.* arrestatorius unà offerendus, & Debito-
ris citatio expressè petenda est. Nam illud exigitur, ut
judici expressè & magis specificè de credito constet; quò
enim citra sufficientem causam arrestum in alterius bo-
nis calumniosè sollicitaverit, in eum arbitrariè & severe
animadverti debere Sereniss: Legislator *m.* præcipit. Hoc
verò desideratur, ut debitor certum nanciscatur tem-
pus deliberandi; cedere aut prosequi litem malit. Ac
licet vi Ordinationis Processus Saxonici quæstum arre-
stum debitori propediem per juratum nuncium intima-
ri & insinuari debeat; Ista tamen notificatio non sit ad
effectum comparendi in judicio, sed ut creditor illico
à momento registratur à iudice factæ in bonis debitoris
arrestatis, jus pignoris & prioritatis in securitatem cre-
diti sui accipiat. Dicti autem arresti renovandi termini
adeo strictè observandi sunt, ut mutatis vel anticipatis
saltem

1) Per Process. d. Tit. 51. §. Diweil aber *add. Ordin. de Ar.*
1582. Rubr. von Arresti *quam limitat* Erörterung der Lands-*gravam.*
Job. Georg. II. Elect. Tit. von Justitiën Sachen. n. 9. §. hierüber ist
Mandat wegen des Versesens und Renovirung der Arreste p m 627.
m) *Carpp. c. l. n. 20. d. constit. 29. §. process. §. Wie aber nun.* n)
In Erörterung der Lands-*gravamin.* Tit. von Justitiën Sachen §. 9.
fm. d. I. 51. §. Wann auch eine Kommer.

falcem quibusdam in eis, arrellum annuletur; excepto
o. casu, quod in prima quaterdena libellus simul insinua-
tur, ubi effectus ejus ad secundam retrahitur solet.

§. 18. Verum cum non sufficiat creditor, securita-
tem habere in bonis debitoris, ni creditum etiam reapse
pro commoditate aut utilitate sua recipere possit;
hinc illi facultas distrahendi pignus, cujuscunq; id ge-
neris sit, a lege data est: modo legitimum modum &
prescriptos distrahendi terminos observet. Produci-
mus autem hic tantum distractionis terminos in pigno-
re conventionali observandos, relicturi ceteros, ad
pignus judiciale & Prætorium pertinentes, futura, sa-
vente Deo, disquisitioni, ubi de terminis judicialibus
seu Processus acturi sumus. Itaq; Creditor si jus pigno-
ris ex conventionione privata acceperit, pacto de certa die
solutionis aut distractionis non interventò, debitorem
per Interpellationem ternam in mora solvendi ponat:
nec enim facimus cum iis, qui denunciationem unicam,
ubi pactum de alienando non appositum fuerit, suffice-
re contendunt: cum antiquæ dispositioni per Consti-
tutionem Justinianeam non expressè derogatam videa-
mus. Facta trina denunciatione q. biennalem intra ter-
minum debitoris presentiam & expressam reluendi vo-
luntatem expectet: qui terminus quidem jure r. Saxoni-
co non observatur, & communiter hodiè ab usu reces-
sit: Dein citato s. Debitore, & judice r. autore, pignus
sub hasta publicè & solenniter distrahat. Si quidem id
C

sibi
o) d. Constit. 29. d. T. Process. §. Wann antw. p) L. ult. §. 1.
de jur. domin. impetr. l. 4. ff. de pign. Paulus sentent. recept. l. 2.
Tit. 5. pr. Tit. 13. §. 51. inter: ibiq; Cujac. in Comm. q) L. fin. §. 1.
C. de jur. Domin. impetr. r) Col. de Process. Execut. part. 3. c. 9.
n. 18. Carpz. part. 1. Constit. 28. desin. 136. n. 104. Perez. C. Tit. de
jur. domin. impetr. fin. Brunne man. Eod. s) L. 4. C. d. distrah.
pign. 1) L. 14. C. eod.

fibi *n.* addicere aut vendere nequit: Cumq; elapsis
 hastarum solennibus Emtorem non reperiat, pignoris
 dominium à Principe postulet: à qua tamen concessi-
 one principali creditor recessisse intelligitur, si ipse
 à debitore solitas usuras petere tentaverit, nec
 regressus ad Principis beneficium rursus datur: cum
 in hoc variare non liceat. Ac demum impetrato à cul-
 mine *w.* Principali dominio, biennalem itidem ter-
 minum à die impetrationis expectet, quem intra debi-
 tori adhuc pignus reluendi libertas est, eodq; demum
 præterito is plenissimè & irrevocabiliter pignoris do-
 minio potitur. Quod tamen hodiè rarò secundum
 dispositionem justinianeam procedatur; sed pignora
 potius conventionalia juxta modum de judiciali pi-
 gnore *x.* proditum, distrahi soleant, non dissimu-
 lamus.

§. 19. Porro in contractibus inscriptis seu chi-
 rographariis terminus legalis se sistit biennalis, quem
 olim *y.* quinquennium fuisse Justinianus attestatur, in-
 tra quem debitor exceptionem non numeratæ pecuniæ
 opponere jubetur. Nam si quis pecuniæ aut rei alius,
 imprimis fungibilis, indigus, spe maturioris numera-
 tionis obligationem creditori futuro ante secutam
 exolutionem exhibuerit, tum hunc, ex verbis cauti-
 onis scriptæ agere intendentem, intra dictum termi-
 num laudatà exceptione repellere potest; ita ut vi hu-
 jus actor *z.* ipse probare teneatur solutionem reapse
 secutam esse: quod non abs ratione receptum est, quia
 factum seu solutio, quæ fundamentum obligationis
 est, in tali actione prorsus negatur, quare ipsi actori
 fun-

u) L. 10. C. eod. h. l. 24. ff. de Pign. Act. Cujac. Comm. ad Tit. 6.
 de distr. pign. *w)* L. ult. §. 3. C. de jur. domin. impetr. *x)*
 Periz; Carpz. Coleerus allegati & Seruv. Exercit. 26. tb. 47. *y)* L.
 14. C. de non num. pecun. *z)* L. 3. L. 10. de non num. pecun.

fundamentum intentionis suæ probare incumbit: cum
aliàs negantis nulla probatio esse queat. Post bien-
nium verò scriptus debitor allegatà quidem exceptio-
ne uti potest, sed demonstrandi % onus habet, rem so-
lutam non esse: nisi sit minor, aut pari cum hoc jure
gaudens, cui beneficium restitutionis in integrum con-
cedi solet. Istudvè rursus iniquitate vacat.

§. 20. Nam hæc exceptio actorem de dolo argu-
it; quæ cum odiosa sit, similitates & alia in societate ci-
vili pariens incommoda, adhuc conjunctam habet de-
bitoris inexcusabilem segnitiam, quæ per tantum tem-
pus obligationem penes Creditorem relinquit, neque
hanc neque pecuniæ exsolutionem debito urgens; hinc
merito huic exceptioni ad imitationem de dolo actio-
nis certus, biennialis scilicet à lege terminus præsnitus
est. Si verò probaverit debitor rem scriptam fungi-
bilem non præstitam esse, actor incilians dupli m. pœ-
nâ plecti jubetur. Quam quidem dispositionem Brun-
nemann ad obligationem ex mutuo, non ad cæteros
contractus restringendam putat. Plerique v. verò pœ-
nam istam non amplius obtinere perhibent. Ita por-
rò si debitor creditori chirographum o. solutionis seu
apocham sub spe præmissum citius acceptandi tradide-
rit, exceptio non numeratæ pecuniæ intra 30. p. solum
dies, postsecuritatatis hujusmodi expositionem nume-
randas, efficaciter opponi potest. Nam is improvi-
dè nimis agit, qui nondum acceptà re, non tantum in
obligatione se debitorem profiteretur, sed ob quasi acce-
ptam quitantiam extradiderit: ideò merito spacium,
angustius beneficio exceptionis prænominata fruendi à
lege indultum habet.

C. 2. §. 21. In
1) L. 14. §. 1. C. de. (u m) Auth. contra C. de non num. pecun.
Com. ad allegat. 401. n) Peren. ad d. T. n. ult. Struv. Exerc. 16. th. 49.
o) L. 52. pr. ff. de Act. Empt. p) L. 14. §. 2. C. de non num. pecun.

§. 21. In aliis contractibus termini singulares sunt rariores nisi in jure Retrahtus, q. quo certæ personæ vel propter dominium directum vel creditum vel vicinitatem vel communionem vel etiam consanguinitatem in bonis avitis, (quod jure Saxonico ad liberos saltem restringitur) redimendi rem venditam obtinent. Quam facultatem secundum mores receptos determinari ad annum & diem, cum laxamento tamen temporis sumtum, s. quidam arbitrantur; penes Saxones t. verò ad annum & sex septimanas à die venditionis aut notitiæ currentes perhibent. Sed quia hic terminus juri Saxonico originem non debet, sed aliunde est receptus, ideò simplex & continuum annum spatium esse statuimus cum Carpzov. 10. Sicut autem retrahens emtori tum verum rei pretium totum, quod & alius emtor u. sine fraude oblaturus fuisset: Et quidem connumeratis impensis in rem necessariò vel utiliter factis: ut & quæ ex more recepto in contractibus impendi solent, veluti laudemium, bibales sumtus & similia: actu & risè offerre adstringitur: Ita & hic contra retrahenti rem cum fructibus pendèntibus, & post rei plenam oblationem perceptis restituere tenetur.

§. 22. Demum in Edilitio Edicto, quod quasi accessorium emtionis & venditionis est, ad ejusdemque contractus securitatem & implementum pertinet, certi nobis termini negotium facessent, qui emtori ad actionem redhibitoriam vel quanti interest præstiti sunt.

v. Nam cum venditores captiosi nonnunquam sint:

q) *Constit. Frider. Sancimus s. Feudor. 13. L. 16. ff. d. reb. aut Jud. poss.* r) *Constit. August. Elect. 31. p. 2.* s) *Gail. l. 2. observ. 19. Berlich. p. 2. 40. Struv. Exerc. 23. 1b. 66.* t) *Constit. Elect. 32. p. 2. ibiq. Carpz. Idem. p. 2. c. 32. defn. 4.* u) *Aut. Consult. Saxon. part. 1. quest. 25. & Constit. Elect. 33. part. 2.* (w) *V. Job. Köppen. Qu. 52. 10. 26.*

vel præstantes rem emtam in alia forma, atque prius
 monstrata fuerat, vel reticentes intrinsicum rei vendi-
 tæ vitium: aut non nudâ commendatione, sed seriâ x.
 assertione quid adstruentes de ea, quod veritas & even-
 tus non comprobatur: hinc Prætor in priori parte sui
 Edicti ob fraudes hæc Emtoribus auxilium y.
 pollicetur: primoq; casu, velut si venditor equum aut
 aliud jumentum vendendi causâ bene comtum, freno &
 ephippio contractus tempore monstraverit, nec ita post-
 ea exhibuerit, emtori ad redhibitoriam, aut quanti mi-
 noris actionem instituendam 60. dies z. indulgit.

§. 23. Secundo verò & tertio casu Emtori ad fal-
 sam prædicationem vel vitium rei suppressum ad redhi-
 bitoriam sex a. menses à die contractus, & ad quanti
 minoris actionem, annum b. utilem à die notitiæ com-
 putandum præstavit. Atq; hoc beneficium c. Emtori
 in omnibus omninò rebus emtis, sive mobilibus, sive
 soli, sive se moventibus competit: Imò in permuta-
 tionibus d. quoque, item divisionibus & dationibus
 in solutum, ubi quid pretii loco ad æqualitatem ser-
 vandam intervenit: Excepta tamen est locatio: e. ut
 & si res f. viles & exigua vendantur: Videndum enim
 ubiq; est, ut lites præcidantur, nec ultra casus necessa-
 rios, quò civis gravius in damnum incidant, permit-
 tantur.

§. 24. Utut autem jus civile emtori semper &
 indeterminatè succurrat, quoties res emta vitio g. quo-

C 3 dam

x) L. 43. pr. ff. de contrab. Emt. L. 19. pr. ff. de Edil. Edict. y) L.
 1. §. 2. ff. de Edil. Edict. 2) L. 38. §. 1. & 11. d. Edil. Edict. a)
 L. 38. pr. ff. d. l. §. 6. l. 19. b) L. 19. §. fin. ff. de Edil. Edict.
 c) L. 1. pr. L. 49. L. 63. ff. d. l. d) L. 19. ff. §. 5. eod. Schnob.
 disput. 12. th. 29. e) L. 63. ff. eod. f) L. 48. §. fin. de E-
 dil. Ed. & L. 54. ff. de contrab. emt. g) L. 1. §. 6. L. 14. §. fin. L. 55. ff.
 de Edil. Ed. L. 43. pr. ff. d. l. L. 1. §. 9. ff. eod.

dam latenti & intrinseco laborat; puta jumento ex-
sistente calcitroso, vel lunatico, aut frenetico, aut pa-
vido: Jus tamen *b. Saxonicum* vitia ista interna, ex in-
spectione non parentia, ineqvis imprimis, specialiter
expressit, ut nisi is retrogradus, latenter cæcus, aut
scabiosus sit, venditor ab emtore inquietari non queat;
nisi eum forsan sine omni mendâ predicando emtorem
falsimonii ad emendum induxerit.

§. 25. In contractu locati conducti biennalem, &
unicum in casu quodam speciali terminum à Lege signa-
tum invenimus. Nam ubi ad plures annos locatio fa-
cta est; pensio verò, ut fieri assolet, in singulos an-
nos distributa, tum si conductor intra *k.* biennii metam
nihil de mercede solverit, propriâ autoritate à loca-
tore, inclusis & retentis rebus suis inductis illatisve ex-
pelli poterit. Quod obtinet, utut hic pacto aut jurat-
mento de non expellendo *l.* se illi obstrinxerit. Talia
enim hoc duntaxat operantur, ut conductor intra bi-
ennium expelli nequeat, cum aliâ facultas hujusmodi
statim, ubi in solutione *m.* cessatur est, competat. Nec
iniqua hæc legis Provisio: Nam locatore rei usum con-
cedente, & tributa ac onera publica de re sua sufferente,
promissâ etiam pensione, cujus debitè solvendi
conditio tacitè semper subintelligitur, non debet plus
justo defraudari. Si tamen conductor resistat intentio-
ni locatoris, quin tum *n.* iudicis auxilium implorari de-
beat, ne utiquam dubitandum est.

§. 26. Pro-

h) Weichb. art. 97. Zobel. differ. jur. Civ. & Saxon. 38. part. 2.
n. 17. Carpzov p. 2. Const. 34. def. 17. Dn. Mevius ad jus Lubecens.
l. 3. tit. 6. art. 12. n. 6. *i)* *L.* 56. ff. *Locat.* *k)* Novell. 120. cap.
8. Auth. qui rem C. de Sacr. S. Eccl. *l)* *L.* 54. §. 1. de jur. Em-
phyt. *m)* *L.* 2. C. de jur. Emphyt. *n)* Franck. ad Tit. Locat.
ff. n. 183.

§. 26. Propter affinitatem materia contractui lo-
 cati conducti, non abs re subnectimus Emphyteuticum,
 in quo duplicem reperimus terminum à jure definitum;
 alterum in istius juris alienatione: alterum verò in
 canonis Emphyteutici per solutione. Quamobrem
 Emphyteuta alienaturus sua emponemata, ante omnia
 Dominum a. suum de ea distractione certum reddat, a-
 lioquin secundum expressam juris civilis dispositionem
 suo cadet jure: Et quidem attestatiōne transmissa Domi-
 no manifestabit, quantum pretium ab alio reverà acce-
 pturus sit. Dein Domino spatium duorum mensium ad de-
 liberandum est indultum, quod intra se de claret, an pro
 licitato & indicato pretio Emphyteusia redimere, atq;
 cum Dominio suo directo consolidare velit, vel non:
 qui, si terminū citra suam declarationem elabi patiatur,
 etiam se non consentiente, Emphyteuta Emponemata
 sua, ad alios transferendi liberrimam facit licentiam.
 Quamvis non dissimulemus in quibusdā locis Dominum
 directum nō propediem Emphyteusia tanquam in com-
 missum lapsam, dicto casu sibi vindicare, sed soluto
 demum pretio ab aliis oblato admitti: velut de eo An-
 tonius Tassaurus p. prolixè disserit. Quod canonis
 concernit solutionem, ea, citra metum Emphyteusia
 committendi, ad exemplum locationis conductionis
 7. olim ultra biennium differri & procrastinari non po-
 terat. Postea verò per constitutionem Justinianeam
 terminus is in bonis secularibus extensus est ad trien-
 nium r. continuum. In Ecclesiasticis autem favore Ec-
 clesiarum biennium retentum est. Cœterum nec nos
 quidem differentiam faciendam esse censemus, an intra
 statu-

o) L. fm. ult. verb. C. de jur. Emph & pr. d. l. ult. circa finem.
 p) Decis. Pedemont. 169. q) L. 56. ff. de Loc. cond. r) L. 2.
 C. de jur. Emph. Nov. 7. c. 3. S. 2. Nov. 120. c. 8. ibiq; Dion. Gothofr.
 in notis L. 32. in f. C.

statutum tempus, vel prorsus nihil, vel modicum tantum solum sit. Nam cum pensio Emphyteutica principaliter in recognitionem directi domini per solvatur hocq; individuum sit, atqve respectum quendam personalem involvat, hinc modico etiam non soluto recognitionem illam lædi arbitramur; cum primis quoniam & aliàs facilis dicatur esse digressus rei ad suam primordiale Naturam; ut ita utile cum directo Dominio rursus consolidetur. Veluti optimè Alvarum s. Valascum hac de re ratiocinantem legimus.

§. 27. In criminalibus actionibus quoque non desunt legales Termini. Nam in genere Crimina non modò quoad poenam; sed & ipsum delictum, processumq; tam accusatorium, quàm inquisitorium abolerentur, viginti annis: Excepto homicidio, quo de infinitum est proditum, quod homicida semper etiam in fuga existens persequendus & justo supplicio afficiendus sit, ut qui temerè innoxium sanguinem effundere, & terram ita inquinare non dubitaverit. Item & si quis exceptivè adversus alterius dolum vel maleficium se defendat. Nam licet actio de dolo aut delicto certò tempore finiatur, atqve *u.* tamen non expirat exceptio. *w.* Si quidem actor in sua potestate habet, quando uti suo jure velit; is autem, cum quo agitur, non habet potestatem, quando conveniatur, & hinc nec certi termini ejus juri præfigi potuerunt. Sic & huc referri poterit crimen *x.* Apostasiæ, Parricidii, Assassinii & falsi partis suppositionis, quæ, non dicam dicto termino, sed nul-

lo tem.
s) Tom. 1. Consult. 86.   t) L. 12. C. de Fals. Carpz. qv. 141. n. 6.
& seqq. Brunem. Process. Inquisit. cap. 10. n. 3. Antonius Gometz.
Tom. 3. var. Resolut. c. 1. n. 5. 6.   u) L. 8. C. de dolo malo.   w)
L. 6. C. de Exception. L. 5. §. ult. ff. de Except. dol. mal.   x) L.
q. C. de Apostas. L. fin. ff. ad L. Pompeji. L. 19. §. 1. ff. de Falsis. Carpz.
d. quest. 141. n. 51 cum citat. Dd.

lo tempore, secundum juris dispositionem abolen-
tur.

§. 28. In specie verò quædam crimina angustio-
res terminos præfinitos habent: velut accusanda mu-
lieris ob adulterium, ubi leges sex solum menses ꝑ. uti-
les indulserunt, ex quibus duo marito Patrivè jure pri-
vilegiato dantur, intra quos illi soli experiendi potesta-
tem habent, ita tamen, ut Patri, mulieris maritus præfe-
ratur, licet is hunc accusatione prævenit: aut secundū
pristinios mores inscriptionum libellos ꝛ. deposuerit ꝛ
His verò ambobus extranei postponuntur, ita ut valeant
accusationem de novo restaurare actione priori suspen-
sà; si modò idoneas cessationis suæ causas allegare sci-
ant. Reliqui verò quatuor menses, post dictos duos
cognatis omnibus ad accusandum prostant, adeò qui-
dem, ut in nupta terminus ex die divortii; in b. vidua
verò ex die commissi criminis computetur. Eaq; ratione
marito jure duplici accusatio competit: primū ut
marito intra 60. dies priores; & deinde ut extraneo in-
tra sequentes quatuor menses. Quin imò si contingat
maritum vel cognatum Reipublicæ causa ꝛ. abesse, illius
temporis restitutionem petere & præscriptionem elu-
dere valebunt: ex alia causa restitutione non potun-
tur. Si verò adulter intra totum d. quinquennium con-
tinuum ex die commissi criminis computandum adul-
terii non fuerit postulatus, tum adversus quemcunqve
securus est. Idq; in omnibus criminibus locum habet,
quæ Julia lex de adulteriis vindicat, velut stupro, leno-
cinio, seu domo prohibita & his affinis.

D

§. 29. In

y) L. 4. ff. ad Leg. Jul. de Adult. 2) L. 2. §. 3. ff. d. T. a) L. 4. §. 2.
ff. ad L. Jul. de adult. L. 4. §. 1. ff. §. L. 30. C. d. T. b) L. 29. §. 5. ff. d. l.
L. 6. C. eod. c) L. 21. C. eod. L. 37. §. 1. ff. de minor. d) L. 29. §. 1. ff.
ad L. Jul. de adult. L. 11. §. 4. ff. eod. L. 5. C. eod. L. 1. §. 10. ff. ad SGT.
Turpill. L. 29. §. 1. 2. 3. 4. ff. eod.

§. 29. In iis autem quæ dictæ legis Julæ potestatem excedunt, veluti stupro violento, quod in L. Juliam de d. vi publica incidit, quinquennale silentium nihil operatur, ut & in incestu, ubi Berlichius e. & Carpzovius indistinctè vicennale spatium requirunt, sive is adulterium conjunctum habeat, sive non. Brunnemannus verò cum Farinacio & Claro textui juris civilis conformius judicant, si in simplici incestu quinquennio patrocinium diceretur.

§. 30. Justitia horum terminorum dubio non caret, Niti a. eam duplici imprimis fundamento videtur; tum quod materia adulterii omnium odiosissima sit, ut quod non modò matrimonia dissolvit, verùm & liberis infamiam quodammodò & familiis illustribus honestisvè notam haud exiguam inurit; tum & quod qui per tantum temporis intervallum tacuit, postea non ex honesto quodam affectu ad accusationem prosilire videatur, sed ex odio potius, aut inimicitia post secuta, aut quod lenocinii mercedem ante vel acceperit vel speraverit. Ac propter ista incommoda suspicionesq; & concomitantia mala à Magistratu civili certi omninò termini constitui potuerunt, quos intra criminis actio instituatutur aut sopiatur. Nec obstat, f. quòd Reipublicæ intersit, ut crimina puniantur, & à maleficiis purgetur civitas: quodq; diuturnitas temporis non tollat, sed augeat peccata. Nam verum illud est, nisi lex ob prægnantem & fonticam causam in casu quodam pœnam remiserit. Cùm enim adulterii pœna capitalis à civili lege dependeat, ideò ab eadem etiam pro varietate circumstantiarum mutari vel aliter determinari poterit, quæ determinatio postea, cum

d) L. 29. §. ult. eod. & L. 5. fin. ff. ad L. Jul. d. vi publ. L. 39. §. 5. ff. de adult. e) p. 4. Conclus. 35. n. 48. seqq. Pract. Crimin. p. 2. qu. 74. n. 99. Proceff. Inquisit. c. 10. n. 7. f) c. non satis 8. fin. X. de Simon. c. cum haberet fin. X. de eo, qui dux. in matrim. c. cum tanto XI. pr. & de Consvet.

cūm in salutem Reipublicæ & externam familiarum honestatem vergat, Deo non displicet, nec Magistratus hæc in parte quicquam contra munus suum publicum moliri intelligitur. Quare & terminos hos adulterii accusandi Legales jure canonico non esse mutatos existimat Magnif. D. Joh. Stauchius. g. Imò Serenissimus Saxo peculiari decisione eos nobilitavit. Nam cum antiquior constitutio abolitionis hujus quinquennii mentionem faceret, & aliqui h. Doctorum eam de quavis adulterii specie intelligerent, Serenissimus Archi-Princeps Elector expressè per novissimam Decisionem, rejectâ istorum opinionione, quinquennalem terminum peremptorium in simplici adulterio confirmavit, antiquiorem constitutionem ad duplicatum adulterium restringens.

§. 31. Porro nec parum tranquillitati Reipublicæ consultum iri videtur per finium quorundam in causis injuriarum determinationem, veluti quæ maximè odio sæ existunt, odia & inimicitias inter concives parientes, rancorem animorum foventes, & rei familiaris curam nimium quantum impediens. Positi autem isti termini sunt ita, ut acturus ex capite injuriarum intra annum actionem instituere necesse habeat, nisi jacturam illius subire maluerit; quod in tantum procedit, ut nec retorsio post illud tempus admittatur, nec judici proprio motu, & ex officio contra injuriantem procedere licentia sit. Nec interesse intelligitur, an actio ista civiliter vel criminaliter intentetur. Veluti Rota Romana decidit & Berlichius atq; Carpovius attestantur. Itemq; an

D 2

inju-
g) *Dissert. 29. th. 5. med. Nov. decis. 84. Constit. 19. p. 4.* h) *Finkelshuf. obs. 6. cum alleg. Dd.* i) *L. 5. C. de injur. part. 4. Const. Elect. 46. Reinhard. part. 4. differ. 16. Daniel Moller ad dict. Constit. Elect. Carpzov. in pract. Crimin. quest. 97. n. 56.* k) *Carpz. cum alleg. part. 4. Constit. 46. def. 1. n. 4. & seqq. Decis. 240. & Berl. Concl. 60. p. 5. n. 4. Carpz. d. l. n. 57.*

injuria per confessionem viva vocis aut Scripturam vel picturam facta fuerit, cum hæc duæ species injuriarum tam quoad poenam, quam & quoad delicti qualitatem invicem ex æquandæ videantur. Nihil enim officit objectio Zafii, injuriam dicentis scriptam vel pictam, anno non tolli, quoniam scriptura sit perpetua, semper maneat, semperq; loquatur, nec etiam Baldi (citorum à Gailio k.) scripturam, asserentis, actum permanentem habere; sed non confessionem vivâ voce factam. Namq; perpetuitas ista consideranda potius est respectu personæ diffamata, quæ notam hujusmodi semper concomitantem habet; sive ea ex verbis, sive Scripturâ, sive factore resultaverit: quod autem annale tempus in Pasquillo & injuria reali non sufficere dicatur, ratio est criminum horum atrocitas & subdola calliditas: Hinc meritò terminus agendi de iis in præjudicium diffamati seu læsi non ita arctè restringi debuit; imprimis cum priori casu, autore comperto facile inquiri, & per legitimam satisfactionem Scriptura aboleri queat; quod Natura Pasquilli non admittit; Quæ sententia nostra auctoritate Electorali nititur: In Camera tamen Imperiali aliud observari Andreas Gailius testis est.

§. 32. Quodq; diximus de actione injuriarum intra annale tempus instituendâ ob convitium scriptum, idemq; quoq; obtinet in actione ob incarcerationem injustam institutâ, non verò ob torturam: Hanc enim velut injuriam graviolem 30. demum hannis, anno & die præscribi æquitas svadet. Terminus autem annalis iste utilis est adeò, ut demum à tempore notitiæ injuriæ illatæ currere incipiat: prouti & aliæ Prætorie præscriptiones annos utiles præscriptos habere, ex jure civili edoce-

k) l. 2. observ. 104. par. 4. Constit. 46. §. ult. dict. obs. 104. p. 2. & Mysing. Cent. 5. observ. 7. l) Carpz. p. 4. Constit. 46. def. 4. §. 5.

docemur. *m.* Quod & expressè in Sanctionibus nostris E-
 lectoralibus Saxonis confirmatum reperimus; Cui ad-
 dantur Daniel Moller & Bened. Carpzov, ibidem. Ubi
 in super annum istum non Saxonicum, sed civilem ob-
 servari debere disponitur h. e. talem, qui adjectionem
 6. septimanarum & 3. dierum non habet. Si quidem ter-
 minus is natalis juri civili debet, quales in civitatem qst.
 Saxoniam n. recepti additamento isto destituuntur. Si
 quis verò actionem injuriarum realem, & prouti in jure
 Saxonico determinata est, pertinentem ad jurisdicio-
 nem superiorem instituere putaverit: (Was die Kampfe
 fer o. und beinschrötige Wunden betrifft i. e. vulnera, quæ ha-
 bent profunditatem unguis & longitudinem longissimi
 articuli in medio manus digito, quando adhuc recen-
 tia sunt & intumuerunt: ut quæ capiti per cranium aut
 crura illis in locis, ubi natura scissuram ossium vel carnis
 non patitur, ad profunditatem unguis inflicta sunt.) vel
 etiam si intentaverit actionem famosi libelli, ei termi-
 nus annalis non obstat, quia integros p. 30. annos an-
 num & diem ad agendum habet, queis Emendam, inter-
 esse & poenam petere possit.

§. 33. Verum enim verò cum in his & aliis crimi-
 nibus accusatorum temeritas & calumnia in Republica
 Romanâ plus nimium invaluisse videretur; nec infre-
 quens esset falsa crimina intendere & calumniari, vel ve-
 ra abscondere & prævaricari; vel in universum ab accu-
 satione coëptâ perperam desistere & tergiversari: Quare
 meritò istam accusandi petulantiam Lege Remmiâ, aut
 ut alii legunt, Memmiâ, item Lege Petroniâ, SCT. Tur-

D 3

pilli-

*m.) L. 2. C. qui admitt. ad bon. poss. l. 55. ff. de Edil. Ed. l. 4. C. de
 liberal. causa. Gail. l. 2. observ. 105. n. 4. 5. part. 4. Constit. 46. pr. n)
 Carpz. d. l. 1. & pract. Crimin. p. 2. quest. 97. n. 59. o) Carpz. pract.
 Crimin. p. 2. quest. 99. n. 23. p) per dict. Constit. supra So viel ge-
 bet. L. 1. §. 1. L. 13. ad SCT. Turpilian.*

pilliano, & aliis compescere laborarunt, ita ut q. calumni-
 anti quidem r. pœnam Talionis; Prævaricatori publico
 pœnam eam, quâ reus fuisset affectus, si non per præva-
 ricationem abolitionem obtinuerit, simul cum infam-
 ia; ac demum Tergiversatori itidem infamiam cum
 multa s. quinq; librarum auri imposuerunt. (Has pœnas
 hodiè arbitrarías esse, testantur Cujac. d. l. Menoch &
 Struv.) Atq; novissimæ. pœnæ quidem tergiversator om-
 ninò fiebat obnoxius, nisi abolitionem publicam vel
 privatam obtinuerit aut impetraverit. Namq; iis casti-
 bus rei à criminibus eximebantur, & accusatoribus ab
 accusatione institutâ impune desistere licebat; Publica
 autem abolitio contingebat ob diem insignem, aut pu-
 blicam gratulationem, u. aut rem aliâs prosperè gestam.
 Privata concedebatur à Judice privatim eâ ab Accusato-
 re postulatâ, post causam scilicet cognitam, & adversa-
 rium de ea auditum: quæ causa justa censebatur esse, si
 quis vel propinquos suos in reatum w. deduxerit, quo-
 rum postea misertus fuerit: Vel si quis suæ suorumvè in-
 juria gratiâ accusationem instituerit.

§. 34. Itâ ergò abolitione publicâ nempe inci-
 dente accusator 30. dies post ferias festaqve finita indul-
 tos habet ad accusationis repetitionem, si eam repeti-
 tam vellet; ad privatam verò abolitionem impetran-
 dam itidem spatium 30. dierum præfinitum erat: Quò e-
 lapsò abolitio amplius non concedebatur: Imò accu-
 sator nec intra dictum terminum eâ potiebatur, si con-
 staret,

q) *Jacob. Cujac. Paratil. in C. Tit. 42. Francisc. Duarenus Comm. ad
 T. ff. de SCT. Turpill. c. 4.* r) *L. ult. C. de calumn. l. pen. ff. de præ-
 var. l. 1. & 4. §. pen. ff. qui notan. infam.* s) *L. 3. §. fin. ff. de
 Prævar.* t) *per L. 2. ad SCT. Turpill. Cujac. ad d. Tit. c. 45. Jac.
 Menoch. arbit. judic. quæst. 321. Struv. Exercit. 49. th. 86.* u)
L. 8. & 9. ff. ad SCT. Turpill. Duaren. d. l. c. 3. L. 3. C. de abolit.
 w) *L. 2. C. eod. add. Cujac. ad T. d. l.*

staret, quod non amore justitiæ, sed calumniandi animo
 accusationem instituerit. Quare nec in crimine falsi
 permessa est: nec secundo si res in reo non amplius sit in-
 tegra. ut puta si x. carcerem vel tormenta passus fuerit:
 vel tertio, si delictum sit atrocissimum, velut crimen
 Majestatis, prodicionis, y. peculatus, sacramenti mi-
 litaris deserti & similibus; quibus casibus abolitio lo-
 cum non habet. Ita mortuo post impetratam aboli-
 tionem accusatore, crimen non prorsus extinguebatur:
 sed etiam ab alio intra 30. dies z. utiles accusatio repe-
 terat, ut expressè à JCTO Paulo edocemur. Hodiè
 abolitiones has non esse in usu scribit Struvius. Sed
 & terminus antiquus legalis finiendæ accusationis præ-
 terminendus non videtur. Enimverò accusaturus al-
 terum de crimine, tenebatur olim intra a. annum à
 die inscriptionis; hodiè intra biennium à tempore
 litis contestatæ numerandum accusationem finire, nisi
 ob negligentiam talem infamiam & multam quartæ b.
 partis bonorum incurrere maluerit: quod quidem ob-
 tinebat in persona honestiori: Namq; humilior & pau-
 per, cui ut Imperator ait, damnum fanæ injuria non
 est, dabatur in exilium. c.

§. 35. Præterea crimen peculatus quoq; post la-
 psum quinquennii d. non amplius intentari posse ex ju-
 re Pandectarum experimur. Id tamen hodiè non pra-
 cticari, sed ob publicam utilitatem vix vicennio e. se-
 cundum communem terminum crimina præscribendi;
 Imò pro re nata tricennio f. demum actionem

ejus

- x) L. ult. L. 2. 3. C. de Abolit. L. pen. ad SCT. Turpill. y) Brun-
 nem. ad C. L. 3. de Abol. z) L. 3. ff. §. fin. de Accus. Struv. Exercit.
 49. lb. 19. a) L. 2. C. Theodos. d. l. L. 3. C. eod. b) L. 1. C. ut
 intr. cert. tempus. Crimin. quest. c) L. 2. C. eod. Cujac. ad Tit. C.
 ut intr. cert. tempus. d) L. 7. ff. ad Leg. Juliam. pecul. e) L.
 12. C. de falso. f) d. l. 7. ff. ad L. Jul. Pecul.

ejus extingvi Gothofredus ad ff. textum commentatur. Sic qui ex lege Julia g. repetundarum post mortem rei principalis adversus hæredes ejus acturus est, intra annum à morte illius, qui doli arguitur, actionem instituat; alioqui termino hõc præterito hæredes non condemnabuntur ad restitutionem acceptorum à reo defuncto ob judicandum decernendumvè, quæ juxta officii ministeriivè sui tenorem rationemvè citra pecuniam expedire debuissent. Ita & omnes populares actiones intra h. annalem terminum institui debere Ulpianus testis est. Itemq; de Prætoris & pœnalibus imprimis dispositum reperimus, pluresq; hinc inde legales terminos occurrere non dissimulamus. Sed cum animus tantum fuerit theses aliquas publico Eruditorum examini proponere, veriti, ne pagina ulteriori investigatione & declaratione eorum præterpositum excrescerent, stilum hîc abruptimus, obervanter & officiosè perentes à Colendo & Benevolò Lectore, ut quavis pro proclivi favore & candore suo interpretari dignetur.

FINIS.

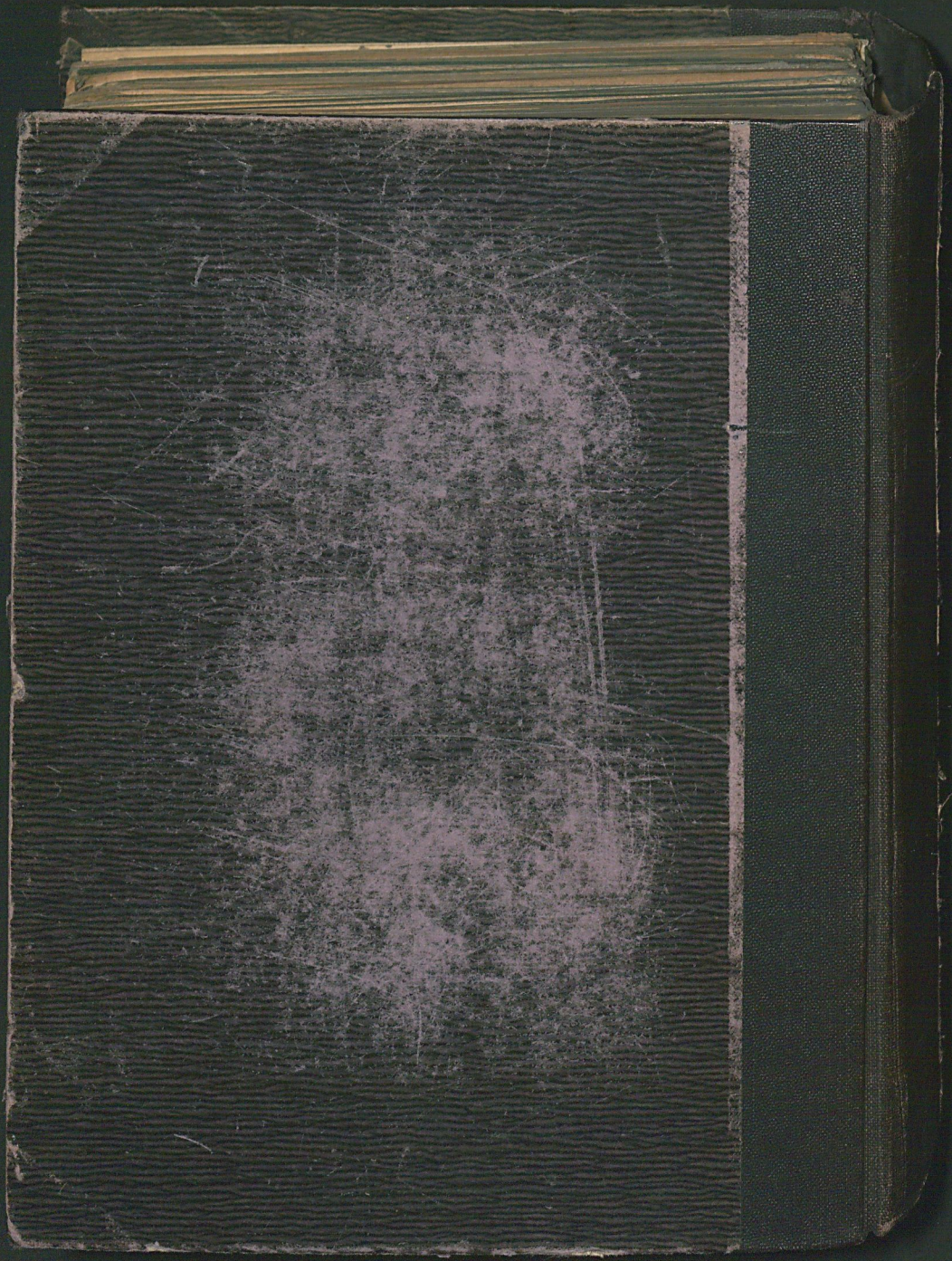
g) L. 2. ff. de Leg. Jul. repet. L. 1. L. 3 ff. eod. h) L. ult. ff. de popular. action. Princ. Instit. de perpet. & tempor. act. L. un. de annual. Except.

Wittenberg, Diss., 1674-75
X 241 8708

VD 17

Farbkarte #13

B.I.G.

ATIO JURIDICA
DE
MINIS
ALIBUS,

27

1625
50

in materiis
hereditatum, Contractuum
causis criminalibus
attendendis,

Quam
indultu
BILISSIMI ORDINIS ICTORUM,
PRÆSIDE

CAROLO NÆVIO,

æ Provincialis, quæ hîc est,
protonotario,
RESPONDENS

S HERMANNUS BREMERUS

Vrar. Siles.
ventilationi submittit

Auditorio Ictorum,
C. LXXV. D. Decembr.

TTEBERGÆ,
STIANI SCHRÖTERI.

30.

30